

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Приймальною комісією
Протокол №6 від 04 червня 2026 р.

Голова Приймальної комісії,
в.о. президента університету

Ігор КОМАРНИЦЬКИЙ

**ПРОГРАМА
ТВОРЧОГО КОНКУРСУ**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

В5 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

Музичне мистецтво

Естрадний спів

Освітній ступінь

Бакалавр

Обговорено і схвалено:
на засіданні ради факультету музичного
мистецтва (протокол №10 від 29.04.2026 р.)

Київ – 2026

**ПРОГРАМА
ТВОРЧОГО КОНКУРСУ**
галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»
спеціальність В5 «Музичне мистецтво»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Освітні програми:
«Музичне мистецтво», «Естрадний спів»

Пояснювальна записка

Творчий конкурс складають абітурієнти, які вступають на спеціальність В5 «Музичне мистецтво», галузь знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», освітньо-професійні програми: «Музичне мистецтво», «Естрадний спів». На дану спеціальність приймаються особи, які мають повну загальну середню освіту з середньою спеціалізованою музичною освітою або підготовкою в обсязі освітньої програми підготовки фахового молодшого бакалавра, молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) зі спеціальності «Музичне мистецтво».

Конкурс творчих здібностей (далі – творчий конкурс) – форма вступного випробування для вступу на основі ПЗСО та НРК5, яка передбачає демонстрацію та оцінювання творчих здібностей вступника (у тому числі результатів здобутої раніше спеціалізованої освіти), необхідних для здобуття вищої освіти за спеціальністю В5 «Музичне мистецтво», і проводиться виключно в очному форматі (для вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території, та/або складала НМТ у 2026 році за кордоном допускається використання дистанційного формату) в межах одного дня (результат оцінювання оприлюднюється не пізніше наступного дня). Творчий конкурс виявляє рівень відповідних фахових навичок, умінь та знань; проводиться в один тур згідно нижчезазначених вимог.

Творчий конкурс відбувається під обов'язковий відеозапис з обов'язковим оприлюдненням відеозапису творчого конкурсу на сайті КНУКіМ, а також зберіганням відеоматеріалів після проведення творчого конкурсу на цих ресурсах у відкритому доступі протягом одного року у вигляді активних інтернет-посилань (крім вступників, які перебувають на тимчасово окупованій території та/або військовослужбовців).

Вимоги до проходження творчого конкурсу на освітньо-професійну програму «Музичне мистецтво»

На вступному випробуванні за освітньо-професійною програмою «Музичне мистецтво» ОР «Бакалавр» (творчий конкурс за обраним фахом: хорове диригування; спів (академічний / народний); музична фольклористика; бандура; інструментальне виконавство (народні, духові та ударні, струнно-смичкові, естрадно-джазові інструменти, фортепіано)) абітурієнт повинен виконати наступні вимоги:

● **Хорове диригування:**

1. Концертне виконання програми: диригувати два твори (за вибором абітурієнта), один з яких має бути а саррелла, а другий – з супроводом;
2. Слуховий аналіз: інтервали, тризвуки, септакорди, лади народної музики.
3. Співбесіда: виконавський аналіз творів концертної програми; власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен продемонструвати: володіння основними видами ауфтактів та чіткість графіки метричних схем; роботу з різними видами звуковедення та типами фактур; розмежування вокально-хорового та інструментального музичних пластів; розуміння структури музичної форми через точність виявлення темпових змін та співставлень; диригентську волю та музикальність. Продемонструвати компетентність з теорії музики та сольфеджіо (слуховий аналіз). Надати характеристику творам, окреслюючи питання музичної форми, тонального плану; художнього змісту, жанрових та стильових особливостей твору, його місця у творчому спадку композитора. Продемонструвати власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

● **Спів (академічний / народний):**

1. Концертне виконання програми: виконати 2 контрастні за характером твори (за вибором абітурієнта): українська народна пісня / романс українського композитора / світова класика. Твори виконуються обов'язково українською мовою або мовами країн ЄС.
2. Слуховий аналіз: інтервали, тризвуки, септакорди, лади народної музики.
3. Співбесіда: виконавський аналіз творів концертної програми; власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен продемонструвати: рівень володіння комплексом вокальних умінь, розвинений музичний слух; відчуття ритму; чистоту інтонації; діапазон та темброве забарвлення голосу. Виявити розуміння художньо-образного змісту, музичної форми, жанрових та стильових особливостей виконуваних творів; виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-інтерпретаційні уміння, сценічну культуру та артистизм. Продемонструвати компетентність з теорії музики та сольфеджіо (слуховий аналіз). Виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-інтерпретаційні уміння та обізнаність у сфері вокального мистецтва. Продемонструвати власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

● **Музична фольклористика:**

1. Концертне виконання програми: виконати в автентичному варіанті чи обробці 2 народні твори різних стилів та жанрів народної музичної творчості (за вибором абітурієнта). Обов'язковим для виконання є один

твір календарної / родинної обрядовості (колядка, щедрівка, веснянка, купальська пісня, петрівка тощо). Інший твір – за вибором абітурієнта. Програма повинна будуватися за принципом контрасту.

2. Слуховий аналіз: інтервали, тризвуки, септакорди, лади народної музики.
3. Співбесіда: виконавський аналіз творів концертної програми; власне бачення подальшої професійної реалізації за обраною спеціальністю.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен продемонструвати: вільне володіння голосом; продемонструвати музикальність, належний рівень виконавських умінь та навичок традиційного співу музикування, чіткість дикції, чистоту інтонації; надати характеристику виконуваних творів, розкриваючи питання художньо-образного змісту, жанрових та регіональних стильових особливостей виконавства, умов побутування твору (приурочений / неприурочений) і т. ін.. Продемонструвати компетентність з теорії музики та сольфеджіо (слуховий аналіз). Виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення, художньо-інтерпретаційні уміння. Виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-інтерпретаційні уміння та обізнаність у сфері української виконавської фольклорної традиції. Продемонструвати власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

● **Бандура:**

1. Концертне виконання програми: виконати 2 різнохарактерні інструментальні (вокально-інструментальні) твори (за вибором абітурієнта): велика форма (концерт, фантазія, соната, сюїта, варіації, сонатне алегро, рондо, частина концерту) / поліфонія / інструментальна п'єса / пісня / балада / дума.
2. Слуховий аналіз: інтервали, тризвуки, септакорди, лади народної музики.
3. Співбесіда: виконавський аналіз творів концертної програми; власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен продемонструвати: володіння на належному рівні інструментом (голосом), зокрема, володіння звуковидобуванням, звуковеденням, штриховою технікою, артикуляцією та ін.; виявити музикальність, художньо-інтерпретаційні уміння, емоційність у втіленні художнього образу, здатність до сценічного перевтілення. Продемонструвати компетентність з теорії музики та сольфеджіо (слуховий аналіз). Надати характеристику виконуваних творів, розуміння форми, стилю, жанру, тонального плану. Виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-інтерпретаційні уміння та обізнаність у сфері інструментального / вокально-інструментального виконавства. Продемонструвати власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

• **Інструментальне виконавство (духові та ударні, струнно-смичкові, народні, фортепіано)**

1. Концертне виконання програми: виконати 2 різнохарактерні інструментальні твори (за вибором абітурієнта).
2. Слуховий аналіз: інтервали, тризвуки, септакорди, лади народної музики.
3. Співбесіда: виконавський аналіз творів концертної програми; власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен продемонструвати: володіння на належному рівні інструментом, зокрема, володіння звуковидобуванням, звуковеденням, штриховою технікою, артикуляцією та ін.; виявити музикальність, художньо-інтерпретаційні уміння, емоційність у втіленні художнього образу, здатність до сценічного перевтілення. Продемонструвати компетентність з теорії музики та сольфеджіо (слуховий аналіз). Надати характеристику виконуваних творів, розуміння форми, стилю, жанру, тонального плану. Виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-інтерпретаційні уміння та обізнаність у сфері інструментального виконавства. Продемонструвати власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

Вимоги до проходження творчого конкурсу на освітньо-професійну програму «Естрадний спів»

На вступному випробуванні за освітньо-професійною програмою «Естрадний спів» ОР «Бакалавр» (творчий конкурс за обраним фахом) абітурієнт повинен виконати наступні вимоги:

1. Концертне виконання програми: виконати 2 контрастні за характером естрадні композиції (за вибором абітурієнта): українська народна пісня (а capella або під фонограму мінус) / романс українського композитора / сучасна естрадна українська пісня / світовий хіт (за вибором абітурієнта); один твір має бути виконаний а capella. Твори виконуються обов'язково українською мовою або мовами країн ЄС;
2. Виконати байку або вірш.
3. Слуховий аналіз: інтервали, тризвуки, септакорди, лади народної музики.
4. Співбесіда: виконавський аналіз творів концертної програми; власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

На вступному випробуванні абітурієнт повинен продемонструвати: рівень володіння комплексом вокальних умінь, розвинений музичний слух; відчуття ритму; чистоту інтонації; діапазон та темброве забарвлення голосу. Виявити розуміння художньо-образного змісту, музичної форми, жанрових та стильових особливостей виконуваних творів; виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-

інтерпретаційні уміння, сценічну культуру та артистизм, енергетику, індивідуальну харизму. Продемонструвати компетентність з теорії музики та сольфеджіо (слуховий аналіз). Виявити здатність до емоційного відгуку та сценічного перевтілення; продемонструвати художньо-інтерпретаційні уміння та обізнаність у сфері естрадно-вокального виконавства. Продемонструвати власне бачення подальшої професійної реалізації за обраним фахом.

Структуру оцінки визначають:

- рівень технічної досконалості володіння музичним інструментом / мануальним апаратом диригента / вокальним апаратом співака;
- рівень художньо-емоційного донесення музичного матеріалу;
- рівень розвитку інтонаційно-ладового та гармонічного слухового аналітичного мислення;
- рівень теоретичних фахових знань та інтелектуально-комунікативних властивостей.

Критерії оцінювання творчого конкурсу:

На підставі Правил прийому, результати творчого конкурсу оцінюються за шкалою від 100 до 200 балів:

100 балів							
30 балів		30 балів		20 балів		20 балів	
Рівень технічної досконалості володіння музичним інструментом/ мануальним апаратом диригента/ вокальним апаратом співака		Рівень художньо-емоційного донесення музичного матеріалу		Рівень розвитку інтонаційно-ладового та гармонічного слухового аналітичного мислення		Рівень теоретичних фахових знань та інтелектуально-комунікативних властивостей (співбесіда)	
1. М'язова свобода мануального / вокального професійного апарата.	0-6	1. Гнучкість та виразність музичного фразування.	0-6	1. Аналіз інтервальних послідовностей.	0-4	1. Знання основ фахової спеціалізованої теорії.	0-4
2. Активність та чіткість подачі музичного імпульсу (ауфтакт / атака звука).	0-6	2. Відчуття структурних елементів формотворення (логіка побудови кадансів, вміння вислуховувати і емоційно осмислювати фермати, паузи).	0-6	2. Аналіз акордових послідовностей (тризвуки та обернення).	0-4	2. Знання основ історії розвитку виконавства (за фаховим спрямуванням: основні виконавські школи, яскраві представники – виконавці).	0-4
3. Володіння різними штрихами та видами звуковедення.	0-6	3. Відчуття стилістики музичного твору (епоха написання, стиль композиторського письма, жанровий	0-6	3. Аналіз акордових послідовностей (септакорди та обернення).	0-4	3. Знання основ історії музики (на прикладі творчої біографії композиторів представлених для творчого конкурсу	0-4

		різновид).				творів; для профілізації «Музичний фольклор» - умови побутування твору, регіональна приналежність і т. ін.).	
4. Володіння виконавською технікою в різних темпових та динамічних співвідношеннях.	0-6	4. Емоційно-вольова складова подачі музичного матеріалу. Артистизм.	0-6	4. Аналіз ладів народної музики.	0-4	4. Представлення усної анотації музичних творів, що виконуються на творчому конкурсі.	0-4
5. Технічна складність програми творчого конкурсу.	0-6	5. Художньо образна та стильова різноманітність програми.	0-6	5. Знання музично-теоретичної термінології.	0-4	5. Загальне враження від ерудиції, комунікативних властивостей та творчого потенціалу абітурієнта.	0-4

**Таблиця переведення балів творчого конкурсу
до шкали 100–200**

Бал творчого конкурсу	Бал за шкалою 100-200
1	101
2	102
3	103
4	104
5	105
6	106
7	107
8	108
9	109
10	110
11	111
12	112
13	113
14	114
15	115
16	116
17	117
18	118
19	119
20	120
21	121
22	122
23	123
24	124
25	125

Бал творчого конкурсу	Бал за шкалою 100-200
26	126
27	127
28	128
29	129
30	130
31	131
32	132
33	133
34	134
35	135
36	136
37	137
38	138
39	139
40	140
41	141
42	142
43	143
44	144
45	145
46	146
47	147
48	148
49	149
50	150

Бал творчого конкурсу	Бал за шкалою 100-200
51	151
52	152
53	153
54	154
55	155
56	156
57	157
58	158
59	159
60	160
61	161
62	162
63	163
64	164
65	165
66	166
67	167
68	168
69	169
70	170
71	171
72	172
73	173
74	174
75	175

Бал творчого конкурсу	Бал за шкалою 100-200
76	176
77	177
78	178
79	179
80	180
81	181
82	182
83	183
84	184
85	185
86	186
87	187
88	188
89	189
90	190
91	191
92	192
93	193
94	194
95	195
96	196
97	197
98	198
99	199
100	200

Рекомендована література

Освітньо-професійна програма «Музичне мистецтво»

Хорове диригування

1. Бурбан М. Українські хори та диригенти. Дрогобич : Посвіт, 2006. 640 с.
2. Гулеско І. І. Національний хоровий стиль: навчальний посібник. Харків: Харків, 2011. 90 с.
3. Дубінін І. Гармонія. Київ, 2002, 120 с.
4. Колесса М. Ф. Основи техніки диригування: підручник. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Kolessa_Mykola/Osnovy_tekhniky_dyryhu_vannia/
5. Корній Л. П. Історія української музики. Київ : вид-во М.П. Коць, 2001. 479 с.
6. Лащенко А. З історії київської хорової школи. Київ: Музична Україна, 2007. 200 с.
7. Пухальський В.І. Азбука хорового диригування. Рівне, 2005.
8. Розумний І.К. Практичний посібник диригування. Київ, 2009.
9. Смаглій Г.А. Основи теорії музики. Харків, 2007.
10. Українська сучасна хорова музика: хрестоматія з хорового диригування для вищих і середніх музичних закладів. За заг. ред. О.С. Тимошенка. Київ, 1999.
11. Юцевич Ю. Є. Музика : словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.

Спів (академічний / народний)

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів). Київ, 2017. 176 с
2. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів. Український Світ: навч. посіб. 2002. 439 с.
3. Вокально-хорові вправи для розспівування хору: метод. рекомендації для студ. спец. «Музичне мистецтво». Уклад. О.В. Переверзева. Мелітополь, 2020. 48 с.
4. Дубінін І. Гармонія. Київ, 2002, 120 с.
5. Іваницький А. І. Українська народно-музична творчість: посібник для вищ. та серед. уч. закл. Київ : Музична Україна, 1990. 334 с.
6. Лащенко А. З історії київської хорової школи. Київ : Музична Україна, 2007. 198 с.
7. Маслій К.С. Виховання голосу співака : нав. посіб. Рівне : ЛІСТА, 1996. 120 с.
8. Народний спів : хрестоматія. Упоряд. Н. Цюпа, П. Павлюченко, В. Марченко, В. Ткаченко. Київ : КНУКіМ, 2017. 224 с.
9. Павленко І.Я. Хрестоматія з українського народнопісенного виконавства : навч. посібн. Київ : Видавництво поліграфічного центру «Київський університет», 2013. 320 с.

10. Скопцова О.М. Становлення та особливості розвитку народного хорового виконавства в Україні (кінець XIX - XX століття) монографія. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 180 с.
11. Смаглій Г.А. Основи теорії музики. Харків, 2007, 134 с.

Музична фольклористика

1. Афоніна О.С. Сольфеджіо: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2013. 224 с.
2. Барська З. Сольфеджіо на основі української народної пісні. Хрестоматія. Тернопіль : Навчальна книга Богдан, 2008. 160 с.
3. Дідич Г.С. Народознавство та музичний фольклор України: навч.-метод. посіб. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 388 с.
4. Іваницький А. Український музичний фольклор. Вінниця: Нова книга, 2004. 320 с.
5. Іваницький А. Хрестоматія з українського музичного фольклору. Вінниця: Нова книга, 2008. 540 с.
6. Микиша М. Практичні основи вокального мистецтва. Київ, 2001.
7. Смаглій Г.А. Основи теорії музики: підруч. для навч. закл. освіти, культури і мистецтва 3. вид., перероб. і доп. Харків, 2005. 384 с.
8. Електронний архів українського фольклору Львівського Національного університету імені І. Франка. URL: <https://folklore-archive.org.ua/>
9. Проект «Поліфонія» (онлайн-архів музичного фольклору). URL: <https://www.polyphonyproject.com/uk>
10. Цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини. URL: <https://folklore.kh.ua>
11. Проект «Українська Автентична Музика». Мережа Архівів Культурної Спащини України. URL: <http://www.folk.org.ua>.

Бандура

1. Брояко Н. Б. Теорія і практика бандурного виконавства: навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2017. 196 с.
2. Зінків І. Бандура як історичний феномен: монографія. Київ : ІМФЕ імені М.Т.Рильського, 2013. 448 с.
3. Кирдан Б., Омельченко А. Народні співці - музиканти на Україні. Київ : Музична Україна, 1980. 182 с.
4. Комлікова А. Репертуарна збірка для бандури. Київ : Мелосвіт, 2016.
5. Корчинська-Яскевич Б.М. Витоки і становлення професійної сопілкової культури в просторі українського інструменталізму. *Дисертація кандидата мистецтвознавства спеціальності 025 «Музичне мистецтво»*. Львів, Львівська національна музична академія імені М. Лисенка, 2017, 215 с. URL: https://lnma.edu.ua/wp-content/uploads/2015/12/diss_korchynska.pdf
6. Кушпет В. Старцівство: мандрівні співці-музиканти в Україні (XIX - поч. XX ст.). Київ : Темпора, 2007. 592 с.
7. Репертуар сучасного бандуриста: збірник творів для бандури. Упорядник К. Фастівець. Київ-Харків : в-ць О. Савчук, 2020. 60 с.
8. Смаглій Г.А. Основи теорії музики: підруч. для навч. закл. освіти, культури

- і мистецтва 3. вид., перероб. і доп. Харків, 2005. 384 с.
9. Струни вічності: твори для бандури: навч.-метод. посіб. Упоряд. В.М. Єсипок. Київ, 2018.
 10. Торба міхоноші: твори для бандури. Упоряд. В.І. Войт, В.В. Войт. Київ : Музична Україна, 2013.
 11. Хай М. Українська інструментальна музика усної традиції : [Нотн. зб.] запис, нот. ред. і транскрипції М. Хая, окремі транскрипції студ. істор.-теорет. та композит. фак-тів НМАУ ім. П. Чайковського. Дрогобич, 2011. 467 с., нот.

***Інструментальне виконавство
(духові та ударні, струнно-смичкові, народні, фортепіано)***

1. Апатський В. Історія духового музично-виконавського мистецтва. Київ, 2010. 311 с.
2. Богданов В.О., Богданова Л.Д. Історія духового музичного мистецтва України: від найдавніших часів до початку ХХ ст.: В 2-х томах. Харків: ФО-П. Сілічева, 2013.
3. Бондарчук В. О. Історія народно-інструментального виконавства в Україні: навч. посібник. Київ, 2013. 193 с.
4. Гринчук І., Горук Е., Кубіт Я. Популяризація виконавства на народних інструментах у сучасному культурно-освітньому просторі України. *Молодь і ринок*. 2019. № 5 (172). С. 92-96. URL: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.171120>
5. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах (Українська академічна школа) : підруч. вид. 2-ге, доп., випр. Київ, 2010. 592 с.
6. Круль П. Ф. Національне духове інструментальне мистецтво українського народу (малодосліджені сторінки історії) [Монографія]. Київ: НАН України, 2000.
7. Французжан О., Верещагіна-Білявська О. Фортепіанна музика українських композиторів у педагогічному репертуарі: навчально-методичний посібник. 2025. Вінниця, 135 с. URL: <https://doi.org/10.31652/fortepiano-ukrainian-composers.2025>
8. Хай М. Музично-інструментальна культура українців. Київ; Дрогобич, 2007. 543 с.
9. Хай М. Українська інструментальна музика усної традиції : [Нотн. зб.] запис, нот. ред. і транскрипції М. Хая, окремі транскрипції студ. істор.-теорет. та композит. фак-тів НМАУ ім. П. Чайковського. Дрогобич, 2011. 467 с., нот.

***Освітньо-професійна програма
«Естрадний спів»***

1. Афоніна О. С. Сольфеджіо: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2013. 224 с.
2. Базиликот Б. О. Орфоепія в співі: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. 126 с.

3. Вокальне слово і дикція: Посібник. Електронний ресурс. URL: [http://zorepad.at.ua/publ/vokalne slovo i dikcija/1-1-0-2](http://zorepad.at.ua/publ/vokalne_slovo_i_dikcija/1-1-0-2)
4. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство в системі музичного мистецтва естради: дис. ... канд. мистецтвознавства; ХДУМ ім. І. П.Котляревського. Харків, 2008. 186 с.
5. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні : автореф. дис... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 – теорія та історія культури. Київ, 2007. 19 с.
6. Музична естрада. Словник. Укладач В. М. Откидач. Харків: Видавець І.В. Якубенко, 2004. 445 с.
7. Поплавський М. М. Антологія сучасної української естради. Київ: Преса України, 2004. 416 с.
8. Популярна музика: енцикл. словник. Автор-укладач В.М. Откидач. Харків: Вид-во «Лідер», 2020. 896 с.
9. Прохорова Л. В. Українська естрадна вокальна школа: навчальний посібник. Вінниця, 2006. 345 с.
10. Смаглій Г. А. Основи теорії музики: підруч. для навч. закл. освіти, культури і мистецтва 3. вид., перероб. і доп. Харків, 2005. 384 с.
11. Хрестоматія для сольного співу. У трьох частинах. Київ. Музична Україна, 2006. 399 с.

Інформаційні ресурси

1. fmm.knukim.edu.ua
2. lib.knukim.edu.ua/
3. mubis.com.ua
4. classical.suspilne.media/
5. nbuv.gov.ua/muzic
6. <http://kobzari.org.ua/?page=noty>